

Studija "Slovenija 2000., pogled na razvoj izvana"

(Napomene uz umnoženi i u Arhivu SANU deponovani primerak teksta studije)

Ovo je poslednja, recenzirana verzija studije pod navedenim naslovom koja je izrađena na osnovu istraživanja koja su uglavnom bila završena već sredinom 1979. godine, a u okviru velikog projekta "Slovenija 2000. godine". Na tom projektu je radilo više stotina naučnika i stručnjaka iz Slovenije, a ovo je jedina studija u okviru tog projekta za čiju izradu su bili angažovani isključivo saradnici izvan Slovenije. Recenzenti studije su, međutim, bili Emil Milan Pintar, kasnije član Predsedništva SR Slovenije i dr Slavko Kulić, savetnik u Ekonomskom institutu Zagreb.

Podaci i saznanja, do kojih se došlo pri istraživanjima za ovu studiju, poslužili su uz ostalo dr Kuliću kao osnova za pripremu razgovora sa predsednikom Titom o odnosu razvijenih i nerazvijenih u Jugoslaviji. Taj razgovor bio je planiran za kraj novembra, odnosno početak decembra 1979. godine, a zatim odložen za januar 1980. godine, da se nikad više ne ostvari zbog Titove bolesti i kasnije smrti. O toj Titovoj nameri da se "uplete" u odnose razvijenih i nerazvijenih u Jugoslaviji i o planiranom razgovoru o tome govorio je i Vladimir Bakarić, što je objavljeno u knjizi "Poslednji susreti s Titom", autora Momčila Stefanovića, u izdanju Globusa, Zagreb, 1981. godine, na str. 24. O tome je govorio i Stevan Doronjski (ista knjiga, str. 43). Tito je, naime, prema svedočenju V. Bakarića, već ranije bio došao do zaključka da t.zv. Fond za kreditiranje razvoja nedovoljno razvijenih republika i pokrajine Kosovo ne ostvaruje svoj osnovni cilj: doprinos uravnoteženijem razvoju svih regiona Jugoslavije. Prema istom svedočenju Tito je više puta isticao kako je paradoksalno da se Jugoslavija na međunarodnom planu, a posebno u pokretu nesvrstanih, bori za pravednije odnose između razvijenih i nerazvijenih, a u svojim okvirima malo što čini da se taj problem rešava. Samit nesvrstanih u Havani, održan sredinom 1979. godine, na kome je u naročito oštrom vidu ovaj problem došao do izražaja, učvrstio je Tita u nameri da se "umeša" u odnos razvijenih i nerazvijenih u Jugoslaviji. Tome su verovatno doprinela i saznanja do kojih se došlo pri istraživanju u okviru projekta "Novi međunarodni ekonomski poredak". Tu treba imati u vidu da je sa Titom u delegaciji u Havani bio i Miloš Minić koji je kao predsednik saveta tog projekta bio detaljno upoznat sa svim rezultatima istraživanja odnosa razvijenih i nerazvijenih, i koji bi o tome, kao još živi svedok, mogao nešto više reći.

Iz svega napred rečenog može se, međutim, ipak zaključiti da je Tito neposredno pre svoje smrti čvrsto bio odlučio da se "umeša" u rešavanje problema odnosa razvijenih i nerazvijenih u Jugoslaviji, te da je bio spreman da se u smislu ispravljanja tih odnosa založi i za korigovanje nekih od osnovnih dokumenata kojim se regulišu ti odnosi, uključujući verovatno i sam savezni Ustav. U tom smislu i navedena studija trebalo je da odigra određenu ulogu.

Sa današnjeg gledišta navedena studija i svedočenja, koja se odnose na prezentaciju Titu saznanja iz te studije, relevantna su za istoriografsku obradu tog perioda i osvetljavanje nekih ekonomskih činilaca koji su doprineli raspadu bivše Jugoslavije. Isto tako mnogi podaci iz ove studije, koji govore o prelivanju i načinima prelivanja akumulacije između republika i pokrajina, mogli bi korisno poslužiti kao argumentacija za jugoslovensku stranu u pregovorima o sukcesiji, tim pre što je ova studija, s obzirom na to ko su bili njeni recenzenti, na neki način već verifikovana od strane predstavnika slovenačke i hrvatske nauke.

Beograd, oktobar 1995.

Srboljub Stojanović